

2000'li Yıllara Doğru Devlette Yeniden Yapılanma Gereğine Bir Bakış.

Cihat Çetinkaya Kimdir?

1956'da Erzurum'da dünyaya geldi. Gümüşhane esrafından Emirmehmetoğlu, emekli astsubay Cemal Çetinkaya'nın oğludur. İlk ve orta öğrenimi Ankara İstiklal İlk ve Ortaokulunda, lise öğrenimini Ankara Gazi Lisesi'nde tamamladı. 1978 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat ve Maliye Bölümünden mezun oldu. 27-10-1978 tarihinde MALİYE BAKANLIĞI Bakanlar Yeminli Murakıp Muavinliği görevine başladı. 04-12-1978 tarihinde Maliye Müfettiş Yardımcısı olarak Maliye Tertip Kurulu'na girdi. 21-05-1980 tarihinde Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü mezunu Gökçen Aydın ile hayatını birleştirdi. 17-04-1982 tarihinde Maliye Müfettişliğine atandı. 01-07-1982 / 01-11-1982 tarihleri arasında 4 ay süre ile askerlik görevini yaptı. 26-01-1986 - 26-01-1988 tarihleri arasında Amerika Birleşik Devletlerinde öğrenci ve geçici görevli olarak bulundu, Vanderbilt Ünivesitesinde "İktisadi Kalkınma" konusunda Master yaparak M.A. derecesi aldı. 15-05-1989 tarihinde Maliye Başmüfettişliğine atandı. 1989 yılında Avrupa Toplulukları Mevzuat Uyumu Çalışma Komitesi,

Cihat ÇETİNKAYA :

Devlet Malzeme Ofisi Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü

tesisi, Dış Ticaret İstatistikleri Alt Çalışma Grubuna Başkanlık etti. 1990 yılında Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğünde yürütülen "Muhasebe Standartları Çalışma Grubunda" görev yaptı. 18-02-1991/18-03-1992 tarihleri arasında Maliye Testiş Kurulu Başkan Yardımcılığı görevinde bulundu. 21-05-1992/21-09-1992 tarihleri arasında Berlin Başkonsolosluğu İşlemlerinin teftişi görevi ile Almanya'da görev yaptı. 15-12-1992/22-06-1993 tarihleri arasında Maliye ve Gümrük Bakanlığı İdari ve Mali İşler Dairesi Başkan Vekilliği görevinde bulundu.

Halen Maliye Müfettişleri Yardımlaşma Derneği Başkanlığı görevini de yürütmekte olan Cihat ÇETİNKAYA, evli ve iki kız çocuğu babasıdır.

Türkiye'nin son yıllarda gündeminden düşmeyen iki önemli sorununun terör ve enflasyon olduğu bütün toplum kesimlerinde dile getirilmektedir. Temelde ekonomik alanda yapılacak atılımlar ile sağlanacak iktisadi gelişmeler, terör ve demokrasileşme konularında da belli çözümlerin üretilmesine yardımcı olacaktır. Türk ekonomisinde alınacak her kararın ve yapılacak her yeniliğin büyük önem taşıdığı, Türkiye'nin kaybedecek zamanı

ve kaynağının kalmadığı oradadır.

Ülkemizdeki büyük enflasyon, yaşanan enflasyon'a paralel olarak Devlet gelirlerinin artmaması, giderlerinin ise artmasıyla devlet örgütlenmesiyle azaltılamaması ve bununla giderek büyüyen bütçe açıklarıdır. Bütçe açıklarını önlemek ve denk bütçe ilkesini enflasyonla mücadele aracı olarak kullanabilmek için yapılacaklar ise oldukça sınırlıdır.

Yaşanacak tek bir ülke var, o TÜRKİYE sloganıyla yolda olduğumuzda, ülkemizin yıllarca çektiği zorluklara göğüs gerecek büyük bir özveri ve çaba göstermiş ülkeler arasında olmaya aday olduğunu gördük edemeyiz.

2000'li yıllarda Türkiye, sorunun azaldığı ve bir çok problemin halledilerek, kalkınmış ülkeler arasına girdiği ülke olarak aday bulunmaktadır.

2000 yılında Türkiye'yi nasıl görmek istediğimiz sorusuna cevap verirken, kamu kesiminin yükümlükleri ve fonksiyonlarında durmak gerekir.

1980 sonrası siyasi ve idari gelişmeler devleti klasik görevleri dışında hantallaştırmış ve kaynakları giderek arttıran işlemlerle uğraşır duruma getirmiştir.

Devletin ve kamu kuruluşlarının uğraştığı pek çok iş, çağdaş devlet anlayışı ile bağdaştırılamamaktadır. Modern dünyada devletin ana fonksiyonları millî hizmetler içerisinde güvenliğinin sağlanması, temel sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesi, temel eğitimin yaygınlaştırılması, kamuda adaletin sağlanması olarak özetlenmektedir. Bu

fonksiyonların dışında devlet iktisadi ve sosyal hayata doğrudan müdahale etmemekte ve sadece temel düzenlemelerle yetinmektedir.

Ülkemizin ikibinli yıllara hazırlanacağı son on yılda yapılması gereken; bir dizi idari, sosyal, hukuksal ve ekonomik düzenlemenin gerçekleştirilmesi ve hayata geçirilmesidir. Bu gün devlet, üçyüzbin lojmanı ile büyük bir gayrimenkul işletmecisi, beşyüzün üzerinde motel, kamp, dinlenme tesisinde bulunan elli binin üzerinde yatak kapasitesi ile dev bir turistik işletmeler zincirinin sahibi, elindeki otomobil, kamyon, otobüs ve pick-upları ile büyük bir nakliye şirketi, mevcut yemekhane ve mutfakları ile yine büyük bir lokantalar zincirinin işleticisi, hatta dev hastahaneler ve bakım evlerinin sahibi.

Bu yazımızda, 2000 yılında nasıl bir Türkiye görmek istediğimizi, yapılması gereken örnek bir kaç temel düzenlemeye değinerek belirtmek istiyorum.

* 2000 yılında Türkiye'de personel ücret reformunun gerçekleştirildiğini düşünüyorum. Bugünkü kamu personeli rejimi dikkatle incelendiğinde bir çıkmaza doğru yol alındığı görülmektedir. Bir memurun 11 kalemden maaş aldığı bir sistem dünyanın hiç bir yerinde geçerli değildir. Bugün bir kamu görevlisi ek ödeme, yan ödeme, temininde güçlük zammı, tazminat, katsayı ve barem esasına göre, normal maaşı, taban aylığı, kıdem aylığı gibi ödenekler almaktadır. Durum böyle olunca kamuda aynı işi yapan ancak farklı farklı yerlerde görevli bulunan kişilerin aldığı ücretler dahi, farklılık arzeder hale gelmiştir. Bu kargaşanın 2000'li yıllarda çözüleceğine inanıyorum.

Herşeyden önce kamu personelinin bir görev tanımı yapılması zorunluluğu vardır. Ünvanların gerektirdiği sınıflandırmalar çok açık ve net olarak tanımlanmalı, göreve gelme, görevde kalma, görevde yükselme esasları net bir

□ "Personel ücret ve idaresindeki bir reform sayesinde kamu çalışanları, emeklerinin karşılığını alacaklar, yaptıkları iş, o işin gerekleri açık ve net olarak tarif edilmiş olacaktır"

şekilde belirlenmeli, bu tanımlara göre ücret yelpazesinde bölümler ile ünvanlar arasında dengeli bir skala gerçekleştirilmelidir. Böylece, belirlenecek ücret skalasında memurun evli veya bekar olması hiç farketmeyecek, üzerine almış olduğu görevin gereği olarak kendisine tek, hatta yıllık ücret verilecektir. Böylece Türkiye'nin vergileme açısından önemli bir sorununa da çare bulunmuş olacaktır. Üniter vergi sisteminin önemli bir ayağı olan ücret gelirlerinin tek kalemden kavranması muhakkak sağlanacaktır. Dolayısıyla 2000 yılında personel ücret rejiminde büyük bir reformu yapmış bir ülke olmayı amaçlamalıyız.

Personel ücret ve idaresindeki bir reform sayesinde kamu çalışanları, emeklerinin karşılığını tam olarak alacaklar, yaptıkları iş, o işin gerekleri açık ve net olarak tarif edilmiş olacaktır.

* Türkiye'nin en önemli sorunlarından birisinin, enflasyon olduğunu yazımızın başında belirtmiştik. Enflasyonla mücadelede denk bütçe politikası izlemenin yanı sıra Türkiye'nin artık çok iyi bir para reformuna ihtiyacı vardır. Bu reformun gerek liradan sıfır atma, gerekse diğer faktörlerle desteklenmesi halinde Türkiye bu konuda gerçekten büyük bir atılımı hayata

"Türkiye'nin kaybedecek zamanının ve kaynağının kalmadığı ortadadır."

geçirebilir. Para reformunu sadece liradan sıfır atma operasyonu olarak düşünmek eksik olacaktır. Yapılacak olan reformda öncelikle Merkez Bankası daha özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. Buna paralel olarak gerçek anlamda vergilemede uniter sistemi gerçekleştiren geniş ve kapsamlı bir vergi reformunun yapılması zorunludur. Ayrıca vergi idarelerinin modern bir ülkeye uygun olarak yapılandırılması şarttır. 2000'li yılların eşğinde finansman piyasasındaki eksik kurumların bir an önce oluşturulması gereği vardır. Bu piyasalar Options Market, Menkul Kıymetler Borsası, Future Market gibi mali enstürümanlardır. Menkul kıymetler borsasındaki gelişmeler ülkenin uluslararası piyasalardaki saygınlığını daha da artıracaktır.

* Bunlara ilave olarak 2000 yılındaki Türkiye'de yerel yönetimlerin idari reforma tabi tutularak, özel idare, belediye ve genel bütçe ayırımına son verilmesinin zorunlu olduğuna inanıyorum.

Temelde devletin vergi gelirlerini arttırmaya yönelik ve denk bir bütçe politikasının gereklilik kazandığı herkes tarafından kabul edilmelidir.

* 2000 yılına kadar Devletin daha çok asli fonksiyonlarına döndüğü, lojman, kamp, misafirhane, lokanta işletmeciliğinden kurtulduğu bir yapıya kavuşturulması şarttır.

Bu günkü yapısıyla personelinin % 85'ine lojman veremeyip % 15'ine lojman sağlamış bir kamu yönetimi yerine, bütün personeline eşit haklar temin etmiş bir devlet ve bir kamu anlayışı çok daha yerinde olacaktır. Devletin artık doktorluk, hastahane işletmesi, lokanta işletmeciliği yapması otel, motel, dinlenme kampı işletme sürecinden çıkması gerekir.

Bu gün elinde bulunan üçyüzbin kamu lojmanı sayısının yüz zellibini satan bir devlette, ortalama birmilyarlık bir gelirle sağlanılacak rakam yüz zellitri-

□ "2000 yılındaki Türkiye'de yerel yönetimlerin idari reforma tabi tutularak, özel idare, belediye ve genel bütçe ayırımına son verilmesinin zorunlu olduğuna inanıyorum"

yon civarındadır. Bu ciddi, önemli bir rakamdır. Türkiye açısından İşsizlik sigortası uygulamasına kaynak, kamu açıklarında bir rahatlama, ekonomik olarak yeniden yapılanma sürecine girmek demektir. Ayrıca, her lojmanın kamuda bir masraf kapısı olduğunu, gerek yönetim açısından gerekse yıllık bakım ve idame giderleri nedeniyle bütçeye bir yük olduğunu gözardı edemeyiz. Buna ilave olarak, kamu lojmanlarının vergi harici olduğu da dikkate alınır, mahalli idarelerin uğradığı gelir kayıplarının ve emlak vergisi kayıplarının ortadan kalktığı bir sistem de faydalı olacaktır.

Devletin ve kamu müesseselerinin hiç olmazsa kampları ile misafirhane ve lokallerini taşeronlaşma adı vereceğimiz bir sistem dahilinde kiraya vererek rahatlayacağı bir idari yapıya dönüşmesi düşünülmelidir.

* Türkiye'nin içinde bulunduğu sosyal güvenlik sorununun da hallinin bir zaruret olduğunu belirtmek isterim.

Sosyal güvenlik kuruluşlarını tek bir çatı altında toplayarak, tüm ülke insanlarına doğumundan ölümüne kadar hizmet edeceği bir sistemi yaratmak mecburiyetindeyiz. Bunun sonucu ülkede mevcut, Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar, Bağ-Kur gibi devletin temel sosyal güvenlik

kuruluşlarının bir holding şeklinde Sosyal Güvenlik Holding çatısı altında biraraya getirilmesi, toparlanmasıdır.

Tam rekabete dayalı ticari bir işletmecilik zihniyetiyle, kamu kesiminde ve özel kesimdeki bütün vatandaşlarımızı kapsayacak bir sosyal güvenlik sistemine kavuşulmalıdır. Sigorta dışında kalmış unsurlarla, özel sigortacılık hizmetlerinin de geliştiği bir sisteme geçilmelidir. Ayrıca bu Sosyal Güvenlik Holding'in, Devlete yük olmaktan çıkmış, özel piyasa şartlarında, tam rekabete uygun, ticari esaslara göre faaliyet göstermesi ekonominin yararına olacaktır.

Bu nedenle Sosyal Güvenlik Holding'i tamamen özel yapıda teşkilatlandırıp, ticari alanda otel, motel, işletmeciliğinden hava, kara, deniz taşımacılığına, süpermarketler işletmeciliğinden bankacılığa ve özel sigorta kurumu işletmeciliğine kadar faaliyetlerde bulunacağı, spor tesisleri ve rant tesislerinin işletildiği hatta ve hatta hastahane işletmelerinin bulunduğu, ihracat ve ithalat ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin olduğu büyük bir holding olarak düşünmek gerekmektedir. Böylece Sosyal Güvenlik Holding kamunun dışında işsizlik sigortasına da çare bulan bir yer olarak ülkenin gündemindeki yerini alacaktır.

Ekonominin tümünü kapsayan çalışmaların başlatılması gereklidir. Bunlardan, zorunluluk teşkil eden KİT'lerin özelleştirilmesinde bir adım atılmıştır. Ekonomide devletçiliğin yavaş yavaş terk edilmeye başladığının bir göstergesi olan özelleştirme hareketinde, üretici KİT'lerin kamu kesimine yüklerinin azaltılması başlı başına bir reformdur. Bu reformu yukarıda belirttiğim reformlar takip ettiğinde çocuklarımız ve geleceğimize çok daha iyi bir TÜRKİYE bırakacağımıza inanıyorum.

Yaşanacak tek ülke var, TÜRKİYE, başka TÜRKİYE yok. O zaman haydi TÜRKİYE 2000'li yıllarda daha ileriye.

- 8 - 9 Hedef Sağlıklı Kentleşme
Fazlı YILDIRIM
10 - 11 Türkiye'de Hukukun Yeri
Nazan MOROĞLU

- 12 - 15 Özelleştirme Nasıl Yapılmalı
16 - 18 2000'li Yıllara Doğru Devlette
Yeniden Yapılanma Gereğine
Bir Bakış
Cihat ÇETİNKAYA

- 19 - 22 Ekonominin 94'teki Seyri,
Sorunları ve Çözüm Önerileri
23 - 26 Türk İşadamlarının 1995 Yılı
Beklentileri
Mustafa KAHRAMAN
27 2000'li Yıllara Doğru Çağdaş
Bir Atılım
Atalay ŞAHİNOĞLU

- 29 - 30 Türk Dış Ticareti Üzerine
Söyleşi
M. Vedat MORALI
31 - 34 Altın Bankacılığı
35 - 36 Borsa Üzerine ...
Bülent ALTIPARMAK
37 - 38 Üretken Kadın
İshak ALATON
39 - 40 Kayda Girmeyen Ekonomi
Üzeyir GARIH
41 - 44 İstanbul'un Su Sorununa
Çözüm Önerileri
Suat ATALAY

- 45 - 47 Türk Ekonomisi ve İhracatı
Üzerine Açıklamalar
İlyas BEKTAŞ
48 - 52 Ford - Otosan İkilisinden Yeni
Girişimler
53 - 58 Özelleştirme ve
Demokratikleşme
59 - 60 Türkiye'nin Genel Sorunları
Üzerine Röportaj
Enver GÜLSOY
61 - 64 Enflasyona Uygun Hayat
Sigortası Sistemi
Ercan MUTLU